СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 110. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 13. мая, 1926. VOL. XXXIV. No. 110. Jersey City, N. J., Thursday, May 13. 1926. THREE CENTS

СЕНАТ УХВАЛИВ ЗЕЛІЗНИЧИЙ ЗАКОН

ВАШИНГТОН, 11. мая. — Сенат ухвалив нині 69 голосами проти 13 проєкт закона, яким зноситься Зелізничу Робітничу Раду, яку встановлено кілька літ тому назад для полагодження непорозумінь межи зелізничими підприємствами а зелізничими робітниками.

На будуче зелізничі робітники й зелізничі підприємства малиби полагоджувати свої непорозуміння без вмішування урядового тіла, яким була Зелізнича Робітнича Рада.

З огляду на те, що палата послів ухвалила вже давнійше проєкт, зовсім подібний до сього, конференції представників палат не буде, а зате проєкт відошлеться сейчас до потвердження президента. Сподіються, що президент його певно підпише.

„ДЛЯ ДОПОМОГИ ФАРМЕРАМ ТРЕБА ПІДВИСШИТИ ПОДАТОК".

ВАШИНГТОН, 11. мая. — Палата послів покінчила нині загальну дебату над питаннєм допомоги фармерам та взялася до дебати над поодинокими проєктами про сю допомогу.

Провідник републиканської партії в палаті послів, конгресмен Тилсон, заявив, що проєкту Гогена, за котрим заявилися фармерські організації, не можна перевести в життя, не накладаючи на населеннє нових податкових тягарів. Се відай і є становище уряду.

СУД ПРО ПИКЕТОВАННЄ ФАБРИК.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 11. мая. — Джерзі-ситський суддя Бентлі видав нині остаточне ореченнє в справі пикетовання текстильних робітників, про яку він був видав колись тимчасове ореченнє.

В своїм остаточнім ореченню суддя признає робітникам право пикетувати мирно фабрики. Під мирним пикетованнєм суддя розуміє таке пикетованнє, в якому бере участь не більше як 8 осіб та не вживається ніяких насильних средств, а лишень мирного переконування робітників.

ЗА ЗАОСТРЕННЄМ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 11. мая. — Субкомітет судового комітету сенату застановляєся нині над предложеннєм повній палаті проєкту нового прогибіційного закона. Основою нарад був проєкт сенатора Гофа, предложений в порозумінню з департаментом скарбу, який домагається побільшення влади уряду при виконуванню прогибіції.

Після сього проєкту прогибіційні урядники малиби мати більше право при обшукуванню осіб та ревізії домів, а судді малиби мати більше свободи при накладанню кар. Сенатори, що розглядали проєкт, заявилися проти тих уступів, що надають прогибіційним агентам широкі права. Постанову про свобідну ревізію домів скасовано зовсім.

АРЕШТУЮТЬ КОРАБЕЛЬ 60 МИЛЬ ВІД БЕРЕГА.

НЮ ЙОРК, 11. мая. — Федеральна прибережна лодка Сенека поспішила з допомогою американському тягаровому кораблеви Донеті, який сильно схилився вперед та не міг плисти через зрушеннє тягару. Федеральні урядники, зайшовши на корабель, побачили на своє диво, що вся залога корабля мертвецьки пяна, а ладунок корабля се горівки та другі напитки, разом вартости коло півтора міліона долярів. Хоча се було на повному океані, яких 60 миль від Атлентик Сіті, Ню Джерзі, мимо сього прибережна сторожа заарештувала корабель та затягнула його до порту.

ЖІНКА В ОБОРОНІ ЗНЕНАВИДЖЕНОГО МУЖА.

КАНЗАС СИТІ, 11. мая. — Справді рідкі події розгриваються в родині фармера Ерла Томсона, що походить з Карлайна, в стейті Айові. Ерла Томсона арештовано тут як обжалованого за вбийство, а вбити мав він свою жінку та ще відтак спалити її в стирті соломи. Коли по пожарі стирти відкрито на згарищу обгорілого трупа женщини, коли відтак поліція переконалася, що властитель стирти кудись пропав, а з ним і його жінка, то всі зараз подумали, що Ерл Томсон вбив жінку, а відтак кинув її тіло в стирту й підпалив солому. Коли до того ще й бабка жінки розпізнала тіло як тіло своєї внучки та потвердила догад, поліція почала пошукування за Томсоном. Коли його найдено в Канзас Сіті, він на своє нещастє, ще заким детективи сказали, за що його арештують, заявив, що він її не вбив. Арештований в чужому стейті, Томсон міг боронитися перед видачою його в другий стейт, але Томсон зрікся сего права, і його сейчас відправлено до Айови. Ледво його вислано зелізницею, а тут на поліції заявилася сама пані Томсон, за якої вбитте мали судити мужа, і заявила, що вона жиє, ба ще й що вона виїхала з дому разом зі своїм мужом. Вона, що правда, з мужем посварилася на все, але вона прийшла його боронити перед тяжким закидом, за який він не винуватий.

„МАТЕРИ ПРИЧИНОЮ ПОВЕНИ ЗЛОЧИНІВ".

НЮ ЙОРК, 11. мая. — На загальних зборах громадянської організації Юнайтид Нейборгуд Гавзиз оф Ню Йорк виступила пані Бернгайм, її секретарка, з цікавою думкою про причини повени злочинів, яка проявляється в великих американських містах. Після неї, причиною сеї повени є американізація дітий імігрантів та втрата материнського впливу над ними.

НА ВЕЛИКОДНУ ПИСАНКУ

жде Рідна Школа в краю і кличе: „Велика Українська Громадо! В свято Відродження природи не забудь Народе про своє Відродженнє, не забудь про Рідну Школу".

Не забуваймо і на інвалідів, що потерпіли за українську справу і на політичних вязнів, що терплять далі і мучаться в польських тюрмах.

Всім їм вишлім Великодну Писанку, а свої жертви посилаймо через:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

КУРЦІ ГОЛОВНОЮ ПРИЧИНОЮ ПОЖАРІВ.

АТЛЕНТИК СИТІ, Н. Дж., 10. мая. — Товариство Огневих Обезпечень обчисляє, що найголовнійшою причиною пожарів у Злучених Державах є неосторога курців тютюну. Мали вони викликати в минувшому році 6 проц. усіх пожарів у краю.

БИВ ЖІНКУ, БИЛИ І ЙОГО.

БАЛТІМОР, Мд. — Джеймс Кінґсмор бив свою жінку і за це його засудили в суді на битку. Били його в тюрмі на подвірю, а битці придивлялося 200 людей, серед котрих було чотири жінки і один священик. Шериф дав йому по спині пять батогів. Крім битки засуджено його ще на 30 днів тюрми. Жінки, придивляючіся цій битці, були дуже раді.

ПРАКТИЧНИЙ ВИНАХІД.

Послідними часами винайдено електричну лямпу, яку можна заложити в перстень. Має вона служити особливо для подорожних, писателів та хорих, а дає вона досить світла, щоби при її помочи можна читати і писати.

ЧОГОБ ВОНИ НЕ ХОТІЛИ!

Польська осадника і бюрократична сарана, яка налізла на західно-українські землі, від певного часу проявляє велику рухливість. І так після недавної конституанти польського „кресового суспільства" в Гродні відбувся 21-го березня у Ковлі зїзд делеґатів польських організацій під фірмою „Товариства опіки на східних кресах". На тому зїзді, на якому польське суспільство заступлене було хмарами урядовців, ксьондзів і кольоністів, винесено цілу низку патріотично-політичних резолюцій, домагаючись між иншим видачі комуністичних і инших опозиційних соймових послів судови і переведення такої зміни виборчої ординації, яка польським зайдам давалаб перевагу над місцевим українським населеннєм. Не зашкодить згадати, що зїзд забавився в поліцію, домагаючись поіменно видачі посла Пащука судовій владі.

РУЇНУЮТЬ ДО РЕШТИ УКРАЇНСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО.

В 1911/12 шкільному році було в Східній Галичині 2.612 українських шкіл, а польських 1.537. По окупації Східної Галичини Поляками було заraz богато українських шкіл або замкнено, або спольщено. Але офіціяльна польська статистика з 1924 р. виказує ще в Східній Галичині 2.453 українських шкіл, а на Волині 421 українських шкіл. Цей стан різко зміняє шкільний закон з дня 31. липня 1924 р. Згідно з тим законом був переведений на Західній Україні шкільний плебісцит, в якому українське населення взяло незвичайно живу участь. Та не зважаючи на те, сьогодня на підставі приблизних офіціяльних плебісцитових підрахунків можемо судити, що сей закон добив до решти українське шкільництво. Тепер остало в Галичині всего 867 українських шкіл і то виключно одно і двоклясових, а на Волині, коли вірити редакторови варшавського „Робітника" — Голуфка, не остало ні одної української школи. З семи-клясових шкіл остало українських чотири, польських 221, утраквістичних сім; з шести-клясових шкіл не остало українських ані одної, польських є 50, утраквістичних 10; з пяти-клясових шкіл українських є пять, польських 47, утраквістичних 23; з чотироклясових залишилося українських 29, польських є 124, утраквістичних 98; з три-клясових остало українських 37, польських 82, утраквістичних 111; з дво-клясових є українських 224, польських 378, утраквістичних 470; з одноклясових остало українських 568, польських є 977, а утраквістичних 736. Щоби не довідатися правди про стан українських і польських дітей в школах, шкільні ради забороняють під загрозою дисциплінарного доходження місцевим учителям давати комунебудь дати відносно статистики шкільних дітей.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НАЗИВАЄ АМЕРИКАНЦІВ НАЙБІЛЬШЕ НЕЧЕМНИМ НАРОДОМ.

НЮ ЙОРК, 11. мая. — Др. Роберт Норвуд, проповідник церкви св. Бартоломея, заявив у церкві, що Американці є найгрубшим народом у світі. На його думку, Американці є нечемні в імени свого виховання, своєї культури, своєї релігії та свого богацтва. Американці є самодоволені, знуджені й пересичені, а все те тому, бо вони забули на своє післанництво не землі, яким є служити людству в імени демократії. Бесідник говорив, що Америка не потрафилаби заховуватися так достойно в ґенеральнім страйку, як заховуються Анґлійці.

КОРОЛЬ З КОНГО В АФРИЦІ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗВОРОТУ ВІДТЯТОЇ НОГИ, ЩОБИ ЇЇ ЗІСТИ.

БРУКСЕЛЯ, 10. мая. — З бельґійського Конґа в Африці оповідають, що один визначний ніґерський король прибув до шпиталя в Бом, щоби лічити ногу, яку треба було ампутувати.

Лікар, знаючи, що король є людоїдом, не звернув йому відтятої ноги, якої звороту він вперто домагався.

Справа пішла до суду і суд таки вирішив ногу видати.

БОРОТЬБА З НАГОДИ СВЯТА ІВАННИ Д'АРК.

ПАРИЖ, 10. мая. — З нагоди національного французького свята в память Іванни Д'Арк прийшло до боротьби між поліцією а монархістами. Монархісти були недобрі за напись яку вирито на шарфі того вінця, що його зложив міністер справ внутрішних Діранд. Напись звучала: „Жанні Д'Арк найвизначнійшій селянці Франції".

ЦІКАВІ ВИКОПАЛИНИ.

З Праги доносять, що в місцевости Лінтавскі Мікуляє, на Словаччині, зроблено нові цікаві відкриття в тамтешних печерах. Викопано багато передісторичних предметів, що мають величезну научну вартість. Роботи ведуться дальше і є надія, що відкриється ще богато цінних предметів.

НОРГЕ В ДОРОЗІ ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА І АЛЯСКИ

КІНГС БЕЙ, Шпіцберґен, 11. мая. — Довго очікувана подорож Амундсена і його товаришів наступила сьогодня рано о 9. годині, коли маєстатична постать Норге піднеслася в гору і зникла в срібних облаках.

З вістей, які передають по радіо з аеропляну виходить, що подорож відбувається в порядку. Світить сонце в горі, а на долі ледяна пустиня. Видно полярні медведі, фоки, а навіть білі риби.

Норге переїде північний бігун а потім великий недосліджений простір, а осяде на суші аж в Ном на Алясці.

Пороблено всякі приготовання на випадок, колиб мотори попсувалися і треба було висідати на леді. Забрано зі собою поживи на два місяці та відповідні одяги.

ГОТУЮТЬСЯ ДО ЗАКІНЧЕННЯ СТРАЙКУ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН, 12. мая. — Юнія покликала дальші кадри робітників в ґенеральнім страйку. Правительство зі свого боку покликує чимраз більше добровольців і наладжує державну машину. Мимо цего, що обі сторони готуються до дальшої боротьби, зі всіх сторін доносять, що з обох боків йдуть неофіціяльні переговори, що до закінчення страйку.

По анґлійському звичаю вже навіть закладаються, що страйк скінчиться сего тижня.

Кажуть, що легко могло би прийти до замирення, колиб задержано таку платню як була досі і таку саму скількість годин праці з тим, щоби правительство згодилося давати субсидії ще через яких два місяці.

За той час можна би було знайти остаточну розвязку.

Правительство знова домагається, щоби юнія відкликала ґенеральний страйк, бо тоді буде можна вести офіціяльні переговори.

ЕВРОПА НА ПЕРЕДОДНІ НОВОЇ ВІЙНИ.

БЕРЛІН, 11. мая. — Граф Куденгове-Калерґі, пропаґуючий ідею всеевропейської федерації виводить в артикулі, що появився в „Фоссіше Цайтунг", що Европі грозить тепер більша небезпека війни як в 1914 році.

Перше була одна Альзація-Льотарингія, а тепер маємо їх десятки.

Властивим вульканом, який спричинить війну буде на думку Куденгове Бессарабія, бо тут сходяться вплливи і інтереси ріжних держав, не тільки совітів і Румунії, але й Франції та Анґлії.

Грозою мира є рівнож Італія зі своїм імперіялістичним походом, зверненим в першій мірі проти Туреччини.

ЕСПАНЦІ ПОСУВАЮТЬСЯ.

МАДРИД, 11. мая. — В урядовім комунікаті подають, що еспанські війська здобули в Марокко дві місцевости, які були в руках Рифів.

НІМЦІ ПРОРОКУЮТЬ КОНЕЦЬ ПОЛЬЩІ.

БЕРЛІН, 10. мая. — На улицях Берліна розпродують новий магазин „Цукунфт" (будучність), який пророкує з звізд судьбу Німеччини.

Між иншим говориться там і про Польщу, яку вже в 1927 р. розібе велика европейська держава, якої армія займе Варшаву.

Пояснюють, що тою державою будуть совіти.

Та на разі, це тільки ворожба, хоч і дуже правдоподібна.

ЛЕВАЙЯТАН ВІДІЗДЖАЄ МИМО СТРАЙКУ.

САВТГЕМПТОН, 11. мая. — Найбільший корабель світа, Левайятан, відїхав до Злучених Держав. Корабельну залогу становлять самі добровольці.

МОНАРХІСТИЧНИЙ ЗАГОВІР В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 11. мая. — Відкрито монархістичний заговір, який стремів до розвязання німецького парляменту і до заведення військової диктатури.

Поліція перевела деякі труси і знайшла велику скількість документів, які відносяться до монархістичного руху в Німеччині.

Замішаний в ту справу Альфред Гуґенберґ, якого називають німецьким Нортклифом.

БРАЗИЛІЯ СТОЇТЬ ДАЛІ ПРИ СВОЇМ.

ЖЕНЕВА, 11. мая. — На нарадах комісії, що займається реорганізацією Ради Ліґи Націй, представник Бразилії виголосив довгу бесіду, в якій домагався поширення сталих місць в Раді, маючи на думці в першу чергу свою власну державу, яка домагається заступництва від імени полудневo-американських держав.

РОЗПОЧАЛАСЯ СВІТОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗДОРОВЛЯ.

ПАРИЖ, 11. мая. В міжнародній конференції здоровля взяло участь 65 представників ріжних держав.

Американський представник генерал Куммінг домагався, щоби повзято ухвалу, що кождий корабель, який входить до американського порту, повинен бути відданий санідарним оглядинам.

Цей проєкт стрінув опозицію.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

І ПАНІ ХОРА, І ЇЇ СЛУЖАНКА

Навіть американсько-французька угода про виплату французьких воєнних довгів, якою Злучені Держави просто перемазали половину французьких воєнних довгів, не потрафила здержати дальшого упадку франка. Він паде далі, хоча французькі фінансисти перед заключенням угоди ворожили йому скоре виздоровлення.

Франк не виздоровлює, бо французька політика, яка викликала упадок франка, далі тревае. З одного боку, та частина французького народа, котра може платити податки й повиннаби їх по справедливости платити, їх не платить. З другого боку, податки, як досі йшли на воєнні видатки, так далі йдуть на сю ціль.

Головним клопотом Франції є все ще її колонії. Заповіджені мирові переговори з провідниками африканських Рифів видай не дадуть Франції так скорого мира, як се заповідали французькі ґенерали. Мира не буде, бо французька пропозиція замирення говорить нібито про автономію для Рифів, але се така автономія, що Французи можуть визискувати край після своєї вподоби, а Рифи й слова не можуть проти сього сказати.

Другою болячкою Франції се віддана її в мандатовий заряд Сирія. Там племя Друзів, по хвилевім завішенню оружа, знова вхопило за оружа і, як доносять, мало знова здобути столицю Сирії. Спеціяльна комісія Ліґи Народів розслідила стан Сирії та найшла там богато річий невпорядку, та заборонила їх Франції на будуче робити.

Зі сими двома болячками Франція штильґукає далі, а її панованє над Европою, добуте війною, поволи розвалюється. З нею слабне теж уплив Польщі. Послідна зміна міністеріяльного кабінету в Варшаві не заповідає ніякої основної зміни в польській політиці. Се хронічна признака хронічної польської політичної недуги. Нові міністри будуть вести далі ту саму політику, що міністри, ними повалені. Вони далі будуть руйнувати народи, що попали під їх панованє, та доводити їх своїм нерозумом до одчаю та бунту. Чи на премєрськім кріслі засяде міністер з вшехполяків, чи міністер з хлопів, від сього польська політика не зміниться. Для самих міністрів се велика ріжниця, хто буде доконувати урядового здирства, але для народа ріжниці нема, хто його обдирає: чи розбишака в білих рукавицях і білих ковнірах, чи розбишака з голими руками й без виверннених ковнірів. Так думають непольські народи Польщі, коли на кріслі премєра засідає знова представник польських хлопів Вітос.

НАУКА З ПОДОРОЖІ ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА

На далекій півночі, в сніґом засипаній малій місцевости Кінґс Бей стоять тепер два дослідники, старий і загально відомий дослідник підбігунових полос Амундсен і молодий американський летун Бирд. Разом з ними стоять і два аероплани: Джозефин Форд, на якім Бирд доїхав до північного бігуна, і Норґе, на якім Амундсен хоче переїхати через північний бігун до Аляски або Сибіри.

Очі цілого світа звернені на них. Перший Пірі відкрив північний бігун. Доїхав до него по снігу і леді псами серед страшного холоду і сніговиць. Не побачив він там людей ні живих істот, а тільки вічний сніг і вічні леди. Не знайшов він там золота, ні нафти, ні дорогих каміннів і не передав нічого такого, щоби з матеріяльного боку могло тамтуди заманити людей.

А прецінь маємо одиниці, яких манить та холодна країна смерти, які хотіли би розслідити невідомі простори, до яких не дійшла ще людська нога. Здивує це певно не одного і не один не годен зрозуміти душі тих, що пускаються в такі простори, в яких вже загинуло стільки людей, що важилися їх розслідувати.

А якраз на таких самих одиницях спочиває вся наша культура і весь наш поступ. Завдяки тим одиницям, що не знали і не хотіли розуміти, що значить невдача, можемо завдячувати відкриття Америки і других, кілька сот літ тому взад, незнаних країв. Того рода людям завдячуємо наш поступ в техніці. Бо скільки то людей не погинуло та ще сегодня гине в воздусі, щоби удосконалити летунство. Скільки то лікарів і вчених не погинуло при наукових розслідах. Скільки то людей не офірувало свого власного життя, не защіплювало собі нарочно ріжні хороби, щоби на собі самім слідити за хоробою і знайти лік на неї.

Всякий поступ потребує посвяти і героїзму одиниць. І людство видавало ті одиниці на протязі цілої своєї історії. Чим сильнійшим був якийсь нарід і чим більш славною була його історія, тим більше вона переповнена геройськими вчинками одиниць. І на тих одиницях взоруеться і виховуеться опісля ціла нація. Вони витворюють згодом національний характер. Частина душі тих геройських одиниць входить в кість і кров цілої нації. Маючи підприємчиві, сміливі і геройські одиниці, які для якоїсь ідеї, хочби такої, як досліджувати ледяні простори північного бігуна, наражуються на небезпеки та ризикують власним життєм, відбивають своє пятно на цілій нації. І їх нація як цілість стає сміливою, підприємчивою і здібною до геройської посвяти. А та посвята виявляє себе головно в цілій величі тоді, коли ходить о оборону рідної землі. Такі, що ризикують життєм при досліді північного бігуна, не завагаються ніколи перед ніякою жертвою, якої буде від них вимагати добро своєї нації. Вони не будуть рівнож ніколи розуміли того, що значить невдача, бо з суми невдач і трудів складався звичайно успіх і триюмф їх життя.

РОКОВИНИ СМЕРТИ ФРАНКА

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

Цього року 28. травня минає десять літ з тої хвилини, як замкнув на віки стомлені очі найбільший поет української галицької землі — **Іван Франко.** Десятиліття смерти цього великого Поета — того незрівняного Каменяра поступу, того неоціненого Творця української національної культури, яким був Франко, мусить відсвяткувати цілий український народ достойно та гідно.

Франко виступив на поле праці для народу тоді, коли на полі цьому все відлогом лежало, а сам нарід пропадав у гіркій нужді та падав жертвою визиску. До того сповивала його безпросвітна темрява.

Франко був перший із тих, що відважно взялися за прочищення запущеного облогу українського життя, взявся за відсвіження задушного повітря. Праці треба було не мало, треба було її всюди, на кождому полі, бо скрізь була мертва пустка. А тому не диво, що Франко працював і на літературному полі і займався наукою, був громадським діячем і політиком, був вічевим бесідником і публіцистом. Працював у своїх і в чужих. Але в тих останніх тільки тоді, як що вони ставали в обороні покривджених і поневолених та визискуваних мас. Завзята й невпинна боротьба за істнування, тяжкі тюремні муки, ворожнеча до його праці навіть серед своїх, жадоба знівечення праці з боку чужих — оце ті моменти, що складалися на життя поета.

Та всеж прийшов час, коли посів Франкової праці дав багаті плоди. Його ідеями, його творами перенялася передовсім наша молодь. На суспільному й політичному полі виховав Він собі гідних заступників. Вони повели свою працю тими шляхами, на які їх напровадив їх Великий Учитель.

Останні літа Франкового життя були одною жахливою мукою. Поет і Учитель знемігся. Перевтома наслідком невпинної 40-літньої праці для народу і важка недуга поконали Його. В часі великої війни Його не стало.

Тлінні останки Поета спочили на Личаківському цминтарі у Львові, а на Його могилі немає й сьогодня відповідного та гідного того великого Українця памятника. Чиж не сором це для народу, якому щиро віддав Франко все, що тільки мав найкращого, найцінніщого та найблагороднішого в своїй глибокій скарбниці духа? Чи не сором для нашого покоління, що виховалося на Його творах, що пило без упину з криниці Його великого знання, що входило в світ культури, при допомозі Його провідних праць, що на Франкових зразках плекало нові цінности, що йшло на стрічу правді, на стрічу волі тільки шляхами, що прорубав їх Франко, тому поколінню, що Франкові мрії вважало своїми мріями, поколінню, що проливало кров і сміливо йшло, з печаттю Його духа, з серцем повним Його ідеалів, на муки і смерть?

Великий сорок-міліоновий український нарід дасть напевне з нагоди десятиліття смерти Франка наглядний доказ на те, що вміє шанувати своїх великих учителів і духовних провідників.

І саме для достойного вшанування десятилітніх роковин смерти Поета повстав у Львові — де Франко жив і працював, де творив і страждав, де горів і погас — Головний Комітет, в якого склад увійшли представники всіх українських культурних, освітніх, наукових та гуманітарних установ з Галичини, Волині, Холмщини, Полісся і Підляшша.

Комітет поставив собі за завдання поглибити й поширити в масах українського народу культ великого Франка. Найважніщим засобом до того є добрий вибір із творів Поета і популярний життепис Його, що познайомив би читачів не тільки з важким життям, але й з творчістю нашого Поета. Видання цих необхідних книжок Комітет уже почав. Наші широкі народні маси дотепер мало знали Франка, хоч і читали з приемністю Його твори. Але часто і селянин і робітник, читаючи їх, не все здавали собі справу з того, що автором тих прегарних оповідань та повістей, задушевних поезій і популярних книжечок для народу був один з найбільших Українців, щирий син самого народу, син коваля з Нагуєвич Дрогобицького повіту, котрий за ціле своє життя не бачив перед собою ніякого особистого щастя, найменшої особистої вигоди, а працював тільки на добро свого нещасного поневоленого народу.

Та всеж само видання творів й життепису Франка не вистарчить для поглиблення й поширення культу того великого Учителя й Провідника українського народу за останніх 50 літ. А тому Комітет визначив час від дня смерти Поета, тобто від 28. травня по кінець вересня 1926 р. цілком посвятити для вшанування памяти Франка урядженням академій, концертів, викладів, присвячених Його памяти, святочних вистав, зборів і т. д. Сам день смерти Поета Комітет постановив проголосити вільним від науки у всіх українських школах та посвятити той час на виклади про життя й твори Поета. Для проведення цього і в державних школах поробить Комітет відповідні заходи перед шкільною владою. В часі між год. 11—12 дня 28. травня мають припинитися заняття по всіх українських товариствах і установах, а ця година має бути присвячена памяти великого Українця.

На день 30. травня (неділя) призначує Комітет святочні сходини, присвячені памяти Франка, по всіх українських читальнях „Просвіти" і по всіх культурно-освітніх установах краю, а дня 6. червня відбудеться у Львові святочна Академія.

Комітет порішив у цьому році за всяку ціну закінчити справу будови памятника на могилі Франка. Справу, яка тягнеться ще від 1917 р. і яка через воєнні й инші несприятливі обставини не могла здійснитися. Комітет порішив, що в десяті роковини смерти свого великого Поета і Учителя український народ таки здвигне спільними засобами й зусиллями і відповідний рукотворний памятник на Його могилі. Комітет подбав уже про замовлення проекту того памятника і про все, необхідне для його вибудування. З кінцем вересня ц. р. повинно наступити й святочне відкриття цього памятника.

Вибудування гідного нашого народу та достойного памяти великого Поета памятника вимагає великих матеріяльних засобів. І тому Комітет проголошує дні від 28 травня до 1. вересня ц. р. днями всенародніх збірок на будову памятника Франкові. А ввесь прибуток з концертів, викладів, академій, вистав та инших обходів, присвячених десятилітнім роковинам смерти Поета, призначує теж на будову памятника. І в цілій Україні не буде людини, яка не далаб і свого датку на будову цього памятника, або яка не купилаб виданої збірки його творів.

Головний Комітет для вшанування десятиліття смерти Івана Франка зробив уже все, що було в його силах. Тепер остається слово за всім українським громадянством. Без однодушної піддержки цілого громадянства Комітет не зможе виконати всіх принятих на себе обовязків.

Але комітет кріпко надіється, що знайде цю щиру однодушну підтримку цілого громадянства. Бо тільки спільними силами цілого Українського Народу на Україні, під Польщею в Чехословаччині, в Югославії, Румунії та за далекими Океанами — можна буде достойно й гідно вшанувати память Великого Громадянина, нашого Поета і Учителя Івана Франка.

Львів, дня 21. квітня 1926 р.

Комітет для вшанування 10-ліття смерти Івана Франка:

За Товариство „Просвіта":
М. Галущинський, В. Мудрий.

За Наук. Т-во ім. Шевченка:
Проф. Др. К. Студинський.

За Укр. Педагогічне Т-во:
О. Терлецький.

За Учительську Громаду:
М. Паньчук.

За Т-во ім. Петра Могили:
Др. В. Кучер.

За Музичне Т-во ім. Лисенка:
К. Бандрівський.

За Союз Українських Письменників і Журналістів ім Франка:
Др. М. Рудницький.

За Т-во Допомоги Емігрантам з Великої України:
Проф. І. Огієнко.

За Взаїмну Поміч Учителів:
І. Стронський.

За Союз Українок:
І. Шахова.

За Гурток Діячів Українського Мистецтва:
П. Холодний.

За Союз Українських Адвокатів:
Др. Л. Ганкевич.

За Т-во Жінок з вищою освітою:
В. Завадська.

За Т-во Студентська Громада:
І. Гупало і В. Леницький.

За Союз Українських Приватних Урядників:
В. Цмайло-Кульчицький.

За Т-во „Боян":
Др. С. Людкевич.

За Т-во „Бандурист":
М. Драґан.

За Музичний Інститут:
В. Барвінський.

За „Міщанське Брацтво":
П. Сенюта.

За Т-во Українських Ремісників „Зоря":
С. Кезик.

За Лікарське Товариство:
Др. Е. Бурачинський.

За Союз Українських Купців:
Д. Конюх.

За Т-во „Сокіл-Батько":
Др. Степан Шухевич.

За Т-то „Луг":
М. Козланюк.

За Т-во „Повітова Січ у Львові":
М. Курах.

За Т-во „Праця":
Інж. Ю. Мудрак.

За Українське Технічне Т-во:
Інж. В. Трач.

За Краєве Т-во Охорони Дітей і Опіки Над Молодю:
Др. С. Старосольський.

За Ревізійний Союз Українських Кооператив:
І. Филипович.

За Т-во „Сільський Господар":
М. Творидло.

За Т-во Українських Правників:
З. Лукавецький.

За Т-во українських слуг „Сила":
І. Козицький.

За Філію „Просвіти" ім. Шевченка:
А. Корець.

За Філію „Просвіти" ім. Шашкевича:
К. Малицька.

За Т-во „Селянська Спілка":
Др. М. Стахів.

За Волинь, Холмщину, Полісся і Підляша:
С. Підгірський (Ковель),
С. Жук (Кремянець),
І. Власовський (Луцьк).

ҐЕНЕРАЛ-ҐУБЕРНАТОРИ УКРАЇНИ ЗДАЮТЬ ЗВІТ МОСКВІ

УКРАЇНІЗАЦІЯ ПРОТИ ВОЛІ БОЛЬШЕВИКІВ.

На засіданню Центрального Виконавчого Комітета так званої СРРС. здав звіт з діяльности українського комуністичного ґенерал-ґубернаторства, Чубар.

Ніби просячи вибачення за свою діяльність, яка може не зовсім відповідає бажанню московського уряду, Чубар просив мати на увазі виключно тяжке положення українського большевицького ґенерал-ґубернаторства. Особливо Чубар налягав у своєму докладі на так звану українізацію України, себто розмосковлення її верхів та вивчення української мови большевицькими урядовцями. Він ствердив, що українізацію треба провадити на Україні під натиском української „білоґвардейщини" та „бандитизму".

Зазначуючи, що українська еміґрація ще й досі не заспокоїлася, а провадить далі активну працю проти радянського уряду і що навіть в Парижи істнує уряд УНР., Чубар каже, що треба було не тільки боротися з їх симпатиками на Україні, але й треба було знати причини, які викликають ті симпатії. Одною з головних причин й було національне питання. Аби знищити цю причину, треба було стати на широкий шлях націоналізації всього життя України.

Отже й маємо авторітетне признання самого ґенерал-ґубернатора, що лише українська національна стихія примусила большевиків до переведення на Україні розмосковлення. Це, мовляв, принесло надзвичайно велику користь для скріплення большевицької влади на Україні, а поза Україною викликало симпатії всіх тих міліонів Українців, які живуть під гнетом Польщі, Румунії та Чехо-Словаччини.

Лишимо на другий раз поговорити про те, наскільки це твердження Чубаря про симпатії міліонів відповідає дійсности.

Отже, даючи факти про українізацію, Чубар „всеподданейше" говорив, що між тими, які працюють у державних установах, добре знають українську мову лише 22%; мало знають — 45%, а решта зовсім не знає. Спростовуючи чутки про примусове вивчення української мови радянськими робітниками, Чубар з особливим притиском сказав:

„Я заявляю з усією відповідальністю, що у нас російська мова так саме загально поширена, як і українська... Я повинен категорично спростувати наклеп про примусову українізацію населення...

„В галузі українізації взагалі зроблено ще дуже мало: школи не українізовано, ми ще не готовимо таких лікарів та агрономів, що знають українську мову".

Таке авторітетне признання Чубаря! Значить увесь той галас про большевицьку українізацію здіймався і здіймається агентами большевиків лише для привернення симпатій до них тих легковірних Українців, що находяться поза межами безпосереднього впливу большевицького ЧЕКА.

Ми увесь час ставимося і ставилися скептично до большевицької національної політики, але нас за це завжди ганьбили агенти большевиків та їх газетки-рептильки. Нарешті саме комуністичне найвище начальство на Україні авторітетно й категорично заявило, що ми говорили правду й мали рацію ми а не ті, що увесь час цвіріньчать про большевицький рай на Україні.

Розмосковлення України дійсно провадиться рішучими кроками, нестримно, але його провадить сам український нарід проти бажання большевицької влади. Влада з початку пробувала зовсім здавити цей процес, але нарід став до активної, до збройної боротьби за свої національні права. Цю боротьбу большевики назвали бандитизмом, але це значіння не має, яким іменем вони плямують національний рух. Фактом же є, що той „бандитизм" примусив большевиків і в національному питанню, як і в економічному, оголосити нову свою політику та допустити українізацію, як неминуче зло. Але та перемога української національної стихії дуже дорого коштує український нарід. Дуже дорого він заплатив своєю кровю за право розмосковлюватися. Цього ми не повинні забувати, а навпаки мусимо завжди памятати, що розвиток національного життя на Україні йде незалежно від большевицької влади та проти її волі й бажання.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Комітет Поневолених Польщею Народів протестує проти Польщі.

Заходом Филаделфійського Комітету Поневолених Польщею Народів (Українців, Білорусинів і Литовців) відбулося в Галі Горожан дня 6. мая протестаційне віче проти Польщі.

Віче отворив предсідатель Комітету др. Мищуга, секретарював М. Дармограй.

Др. Мищуга підніс, що Комітет рішився скликати те віче, щоби піднести прилюдний протест проти польської самоволі на українських, литовських і білоруських землях. Бо коли протестують проти тих насильств найбільші мужі науки та державні мужі Европи, коли проти цего підносить протест Ліга охорони прав людини, коли протестує Конгрес протестантських церков, то тимбільше повинні це зробити українські, литовські та білоруські еміґранти, бож це ходить о життя їх рідних братів, о долю їх рідного краю.

Ми мусимо піднести грімкий протест, бо цим протестом підносимо на дусі рідний край, а прибиваємо нашого ворога. Ми ще нічого не зробили, а тільки основали наш Комітет, а вже накинулася на нас ціла польська преса. Боялися нас вже тоді, коли ми тихо сиділи, а щоби то було, колиб ми взялися до роботи. Колиб ми повели ту роботу злученими силами. А спільно повинні ми виступати, бо у всіх нас рідна земля пошарпана, у всіх нас права рідної мови потоптані, у всіх нас царює на рідній землі польський жандарм, у всіх нас відбирає Польща землю.

Всі ми мусимо спільно боронитися. Мусимо спільно хоч кричати, а крик це рівнож зброя, бо як то кажуть, на злодію шапка горить. Він вже боїться навіть і крику. А Польща є тим злодієм, що підступом ввійшов в нашу хату.

Живемо в тих часах, коли пукають окови. Верзальський договір не в силі був зломати сили Німців, а навпаки ломиться сам таки на наших очах. Заломиться і той ланцюх, яким сковано в Польщі 12 міліонів непольських народів. Ціль нашого Комітету є якраз приспішити цей процес. Сегоднішне протестаційне віче скликане рівнож для тої ціли.

Адвокат Губерт Горень, Американець і особливший приятель Литовців підніс як перший бесідник, що світова війна принесла гарні клічі про самоозначенне народів, а заразом з ними на жаль і поневоленне для 12 міліонів Українців, Литовців і Білорусинів. Та не треба забувати, що процес ще не скінчений. Раз проголошена ідея, яка вже всякла в кість і кров цілого світа, мусить знайти приміненне до всіх народів, а тимсамим і для Українців, Литовців і Білорусинів в Польщі. В теперішних часах того рода держава як польска не має місця, коли вона хоче опирати свою силу на насильстві і поневоленню та винищуванню других народів. Американський свободолюбний нарід буде все-гда по стороні покривджених і поневолених.

Д. Ковнурко говорив від імени Білорусинів. Він переповідав різного рода жахливі картини, які можна побачити на тім терені, де панує теперішня Польща. Особливо цікаві були ті образи, в яких він змальовав польський похід на знищення української, литовської і білоруської школи та церкви. Польща перемінила всіх насланих нею учителів і священників на звичайних шпіонів, які видають невинних людей до рук жандармерії.

Польща звикла тільки панувати на наших землях. Її душу найкраще характеризує ось той анекдот: Підчас польського повстання втік польський шляхтич перед Москалями до Жида. Жид виратував його від неминучої смерти, бо сховав його до комина, де його салдати не добачили. Коли салдати відійшли, вийшов шляхтич з комина цілий обсмарований сажею. А жид стоїть собі в ярмурці посеред хати та дивиться на пана. А пан до Жида: Тисякий такий, чому не скинеш шапки. Чи не видиш, що пан стоїть перед тобою?

о. С. Драґеліс говорив (по литовськи) про відносини на Литві. А рівнож підніс, що ніхто инше, а головно взаїмна недоля зібрала нас тут на тім протестаційнім вічу. І колиб Українці, Литовці і Білорусини не тільки подали собі руки, але видержали в спільній боротьбі, то певно видерлиб ми в короткім часі з варварських рук Польщі серце Литви — Вільно і серце Західної України — Львів та прекрасні білоруські землі. Не забуваймо, що в єдности сила.

Ми повинні використати симпатії американського народа до свободи, і піднести раз-у-раз свій протест. Праця започаткована Комітетом Поневолених Польщею Народів добра і хосенна. Треба її тільки продовжувати.

Омелян Ревюк в своїй промові (по англійськи) росповів, як війна, котра велася нібито за засаду самоозначення народів та за демократію, покінчилася тим, що на місце старих поваленних імперій основала нові. З них польська нібито-республика замітна тим, що тут поневолителями виступають якраз ті, котрі ще в час війни відкликалися до почуття справедливости других народів та просили о поміч ратунку проти німецького й російського гнету. Велика польська держава се твір рідкого збігу обставин та польської безсоромности нападати на чужі краї, коли їх народи заняті обороною своєї самостійности на другій границі. Польська держава се твір насильства, а не твір доброї волі. Польща добула силою коло міліона населення Литви, коло 3 і пів міліона Білоросів та 8 міліонів Українців.

Добувши силою сі народи під польську владу, Польща не дбає за їх розвій та не старається їх приєднати для себе. Вона гнете їх шкільництво, їх релігію, їх пресу, їх економічні культурні інституції. Вона старається перемінити їх в Поляків, а коли се неможливе, то звести їх на дідів.

Сі заходи, однак, її повестися не можуть. Польща не зможе перемінити на Поляків ні Литовців, ні Білорусинів, ні Українців. Вислідом польської політики буде лишень зріст ненависти сих народів до Польщі. Польонізаційні зусилля мусять зійти на ніщо ще й через те, що кождий з поневолених народів має поза межами Польщі частини, з якими він хоче обєднатися в одну самостійну независиму державу. Польські історики колись писали, що історична Польща власне через се впала, що вона пішла на схід на чужі землі, місто закріплятися в середині. Відчувають се нині певно й всі польські урядники, коли вони не дбають за населення, а лишень за те, щоби як найкраще поживитися з свого панування.

Наслідком гнету Польща мусить удержувати величезну армію війска, поліції й урядництва. Се її підкопує маєтково, і з часом мусить довести до повної руїни. На випадок війни, яка легко може вибухнути, вона може рахувати певно, що проти старих її ворогів пристануть народи, нею поневолені. Дехто з Поляків може дуриться, що Польща дасть собі раду з ворогами, бо вона велика держава на 30 міліонів душ, але з того числа лищень половина стоїть за польську державу. Зрештою Австрія мала 55 міліонів, Німеччина 80 міліонів, а Росія близько 200 міліонів, а прецінь вони не потрафили опертися визвольним стремлінням народів. Не впреться їм і Польща. Щоби Польща не робила, то все таки колись повстануть самостійні республики України, Литви й Білої Руси.

Американські іміґранти, що вийшли з тих поневолених народів, мусять піднимати публичний протест проти гнету їх братів. З часом і Америка мусить забрати слово про европейський хаос, до якого вона причинилася своєю політикою за Вилсона. Інтерес Америки теж вимагає, щоби в Европі не було поневолених народів. Се потрібне й для економічних інтересів Америки, і для мирного пожиття ріжних національних груп серед іміґрації в Америці.

По скінченню своєї промови бесідник поставив отсі резолюції:

RESOLUTIONS

adopted by the mass meeting of American citizens of Lithuanian, Ukrainian, and White Russian origin, at the Ukrainian Hall, 849 North Franklin Street, Philadelphia, Pa., on May the 6th, 1926.

WHEREAS, Poland, having been re-established as an independent nation, on the strength of the principle of self-determination of nationalities, proclaimed by the Allied and Associated Powers, proceeded at once to deny this very right of self-determination to other nationalities;

WHEREAS, in particular, Poland has occupied by force of arms and against the will of the people, the Ukrainian provinces of Galicia, Kholm, Volhynia, Podlasie, and Polisie, a contiguous country populated by a compact mass of eight million Ukrainians;

WHEREAS, further, Poland has occupied, likewise by force of arms and against the will of the people, the western portion of White Russia, compactly settled by the White Russians, some three millions and a half in number;

WHEREAS, finally, Poland has occupied, by a coup of arms, the city of Vilna, the capital of Lithuania, and the surrounding country, having a population of some two millions;

AND WHEREAS, after such occupations, Poland inaugurated at once and continues to the present time, a policy of ruthless extermination, not dissimilar from that her own people had been subjected to under the German and Russian rule, prior to Poland's re-establishment;

WHEREAS, in particular, Poland colonizes the non-Polish countries, occupied against their will, with military colonists, thus depriving the local population of the opportunity to acquire la[illegible] pauperizes the non-Polish nationalities by oppressive and extortionate taxation; drives the members of these nationalities from all official positions; prevents them from developing commerce and industries; hampers their entrance into the schools of higher learning; closes the schools conducted in the mother-tongues of these nationalities, even those supported by the private contributions of the people; dismisses from schools non-Polish teachers and substitutes them with Poles lacking adequate qualifications; persecutes by confiscation and directly suppresses newspapers and magazines published in non-Polish languages; deprives the non-Polish nationalities of the freedom of assembly and organization; in a word, by such and similar methods, endeavors to suppress the free development of these nationalities;

BE IT, THEREFORE, RESOLVED, that a public protest be raised before the intellegent American public opinion, whose defense of the ideals of self-determination of nationalities has greatly contributed to the establishment of this independent Polish nation;

BE IT, FURTHER, RESOLVED, that this here protest be communicated to the Presindent of the United States; the representatives of the American people in the Congress; and to the American press; as well as to the representative of foreign nations to the United States.

Предсідатель поставив резолюції під голосованне. За резолюцією заявилися всі збори. На запит предсідателя, чи є хто проти резолюції, з кількох соток зібраних не піднялася ні одна рука. Предсідатель ствердив, що резолюцію принято одноголосно. Предсідатель подав, що резолюції будуть вислані до американських конґресменів і сенаторів та до представників чужих держав у Вашинґтоні. Сим він замкнув віче.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

В. Будзиновський,
свобідно за Герстенером.

РАДНИК ЖЕНИТЬСЯ.

(14)

Радник затягнув покривало на голову і силкувався вснути. Але показалося, що поки собака під ліжком скімлить, такої штуки не втне. Викотився ще раз з ліжка і викинув пяте щеня. По пятім прийшло шесте, по шестім семе. По девятім радник сів і призадумався, бо він ще не чув, щоби сука могла мати аж девять щенят. Але, в природі бувають ріжні феномена. Не сумніваючися, що більше, як девятеро, і найплідніша сука не може мати, ляг з тим переконанням, що його муки нарешті скінчилися.

— Тут хиба дві суки, — подумав, коли викидав дванацяте. Вже не сердився, тільки в попусті питаючи себе, чи не зголосяться щенята ще від третої суки, вставав, коли заскімліло, сягав рукою під ліжко і викидав за двері. Ляг вже, не пробуючи спати, ждав на нового гостя. На подвірю за стіною вибила шеста. Чув, що в хаті і по подвірю вже ходять. Пастух гнав корови на пасовисько. В його кімнаті все ще було темно, бо віконниці, що зачинялися від середини, не пропускали з надвору світла.

— Вже шеста, а я ще не спав! — радник зітхнув. — Почта приїздить аж коло одинацятої. Чей же тут не лишусь. Як би та бестія вже була послідна, то я міг би ще які чотири години проспатися. Вже досить було на дві суки. Третої хиба вже нема...

Під ліжком заскімліло. Радником заволоділа скажена лють. Вхопив собачку за шкіру хребта, відхилив двері і стоячи на порозі в негліжу, крикнув:

— Як ще одну вхоплю, то кину об стіну так, що тельбухи вилізуть!

Кинув собаку перед себе і скоро з жахом відскочив та запер двері, бо викиненим песиком поцілив у само лице доньку реставратора, котра саме туди переходила. Чув, як щеня скавулить і як вона промовляє до него:

— Бідна мушка, бідна! То якийсь недобрий пан, без серця. То не чоловік, а пес.

Радник був несказано лютий, отже в сій хвилі йому було байдуже, що на него говорила, або що про него думала якась там дівчина, хоч би се була справжня Венус. Він хотів спати, за всяку ціну спати. Спати, спати!

Ляг і наслухував, чи не скімлить. Засипляв... Нараз, як пружина, підскочив, вискочив з ліжка на рівні ноги і крикнув:

— Ще одна штука! Я з тебе випущу тельбухи!

— Та защо, пане, спитала наймичка, що стояла на порозі, державши в одній руці горнятко з кавою, в другій булку помащену маслом. Радник протер очі і втік назад під покривало. Догадався, що то не щеня заскімліло, а наймичка рипнула дверми і розбудила його.

— Я принесла снідання, — наймичка промовила, — бо вже доходить десята. За годину надїде почта.

Наймичка поставила снідання на столі і вийшла. Вже за дверми покрутила пальцем по своїм чолі, думаючи:

— То якийсь... У него не всі дома.

Радник вискочив з ліжка і умився. Натягаючи на себе одяг, попивав каву, та закусував булкою. За пів години був готовий.

— Скажу я їм гірке слово правди, скажу! — думав, беручи валізку, парасолю і палицю. — Се скандал, се мордівня, не готель.

Ідучи до реставраційної кімнати, радник визбирував зі своєї памяти найординарнійші слова, котрими загадав засипати своїх мучителів.

— Рахунок! — заревів, ставши на порозі реставраційної кімнати.

Дальші слова застрягли йому в горлі, бо при одним столі стояла його Венус, держачи на руці песика і гладячи його. Розмовляла з якоюсь дівчиною, що сиділа за столом, держачи на столі невелику шкіряну подорожну торбу. Коли радник станув на порозі, та дівчина скоро засунула з капелюха на лице воальку. Зробила се запізно, бо радник вже побачив її повне, гарне личко, і ствердив, що вона ясна бльондина. Радник забув запас слів, якими хотів заплатити за свій нічліг. Парасолю і палицю всунув під ліву паху і звільненою правою рукою здоймив капелюх з голови.

— Прошу дати мені рахунок, — попросив чемно, — бо зараз надїде почта.

Донька реставратора подала йому готову писульку з рахунком за харч. Устно додала:

— За готель одного гульдена.

— Гульдена за нічліг, не було би дорого, — радник воркотів, витягаючи гроші. — Не було би дорого, як би то справді був нічліг, а не мордівня... Як би се була людська спальня, не псярня. Вибачайте пані, але...

— Нічого страшного не сталося, — його Венус перебила. — Ви не нарошно кинули на мене. Я случайно переходила тамтуди, коли бідна Мушка вилетіла з вашої руки. Се пусте...

— Не сталося нічо страшного? То не страшне, ночувати в кімнаті переповненій псами? У вас се пусте?

— Чим, чим, пане раднику, кімната була переповнена? Псами? Якими псами?

— Ви мабуть хочете вмовити в мене, що мені снилося. Я їх моїми власними руками викидав. Півтора тузина!

— Півтора тузина псів? Псів, кажете? Алеж, пане раднику, вам ті пси справді мусіли приснитися.

— Ще глузуєте з мене? Я не був глухий, бо чув, як скавулили. І моїми власними руками викидав одного по одному.

— Питайте, пане раднику, кого схочете, то кождий, що до нас заходить, скаже вам, що ми маємо одну одніську собаку, отсего маленького пудля, що в мене на руках. Иншої собаки, хоч би сторожевої, не маємо.

— Одну одніську? — радник обурений крикнув, кладучи гроші на столі. — Ви кажете одну, а я вам кажу, що я ні більше, ні менше, викинув... сімнайцять! Сімнацять витягнув з під ліжка і сімнацять викинув до сіний. Так викидав я, замість спати, цілісеньку ніч. Сімнацять. Всі такі, як се, що на ваших руках. Мабуть такі, бо було темно, і я очима їх не бачив. Сімнацять! Нещасте хотіло, що я послідною собакою влучив... Ліпше не згадувати!

— Сімнацять псів! — сказала, рахуючи гроші радника і чудно якось глянула на него.

Радник гадав, що її давить щось, що вона дуситься. А вона так давила в собі сміх, щоби не вибухнути реготом. Відвернулася і щезла за дверми свого мешкання, де сиділа при сніданню вся її родина. Там вибухла, голосно зареготала. Родина довго питала її, що таке смішного сталося, але вона довго не могла задавити свого реготу. Нарешті стала щось розказувати. Ціла родина заревела реготом. Радника брала що раз більша лють, бо очивидно, що то не з него так сміялися. З него, змордовано, таким нічлігом, і за його власні гроші.

— То мусить бути якесь непорозуміння, пане, — промовила до него завоальована дівчина. — Я знаю, що у них є тільки той один малий пудель.

— Алеж пані! — радник відповів. — Вони мусять мати дві, або й три суки і всі зі щенятами. Подумайте собі, сімнацять штук!

Двері від мешкання відчинилися і вийшов сам реставратор. Поклонився чемно і промовив:

— Вибачайте, пане раднику, за таку прикру ніч. Се справді елементарна катастрофа. Але ми більше, як того одного маленького пудля не маємо. Ви...

— Пане, я вмію рахувати! — радник закричав.

— Позвольте, пане раднику, скінчити. Не перебивайте. Ми маємо тільки того одного пудля. В кімнаті, в котрій ви спали, спить звичайно моя донька. Під ліжком, леговище того песика. Щоби не треба було разураз відчиняти дверий, і зачиняти їх, коли песикови захочеться вийти або увійти, я в деревляній стіні вирізав для него діру. Ви його викинули дверми, він дірою вліз назад і ви його знов...

Радник стояв неподвижно, неначе та камяна фіґура, вдивляючися великими очима в реставратора. Не міг промовити ні слова. Дівчина, що сиділа при столі, довго здержувалася, але годі було довше. Вибухла голосним, дзвінким сміхом. Радник глянув на неї і собі зареготав.

— Отже, пане раднику, — реставратор промовив — таке більше не повториться. Не оминайте мого готелю. Другим разом дам вам иншу кімнату.

— Дякую! — радник відповів. — Сам спомин сеї страшної ночі не дав би мені ока зажмурити.

Завоальована дівчина схопилася зза стола і вибігла на дорогу, бо трубка звістила, що надіхала почта. Радник вклонився і пішов за нею. Ляндара була пуста, без одного пасажира. Радник і завоальована знайшлися в ляндарі самі. Хоч товаришка подорожі була гарна, радник рішився не розпочинати з нею ніякої розмови. По такій ночі не до балачки було йому і не хотів напитати собі якої нової біди. На добавок, знакомство з такою молодою було йому непотрібне, бо вже з такою дитиною не буде женитися. Оперся плечима в кут ляндари і прижмурив очі. Гадав, що заки доїде до стації, відбє собі бодай годину неспаної ночі. Та годі було вснути, бо його товаришка весь час хохотала. Тихо, тихесенько, щоби він не вчув, але, дарма! Коли колеса ляндари котилися по мягкім ґрунті, не міг того сміху не чути. Не сумнівався, що причиною сміху та сімнацятка псів.

— Інакше склалося, як гадалося, — думав. — Я гадав лишитися там пару днів і, ось що! Треба було втікати. Шкода. Остаточно, коли діло вияснилося, можна було лишитися, рo деж я знайду другу таку? В першій іритації чоловік стрілить дурницю, і... всьо пропало... Чому пропало? Ще не пропало. Її батько сам запрошував мене. Можна би, вертаючи з відпустки, знов поступити, будьто би на один нічліг... Ся моя товаришка мабуть знає її. Може, що мені ще треба знати, від сеї почую. Як би показалося, що то для мене партія, то я вернув би за два-три дні і покінчив... Треба би з сею розпочати розмову.

(Дальше буде).

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в пятницю, дня 1. мая, о годині 8-ій вечер, в гали під ч. 367 St. Paul's Ave. Проситься всіх членів явитись точно, бо маємо важні справи до полагодження. — Николай Пісура секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. „Підільська Січ", від. 8, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячний мітінг відбудеся в пятницю дня 1. мая, в Українськім Клюбі, 17 Вашінгтон Стріт, вечером о годині 7-ій. Проситься всіх членів явитись і вирівнати свої належитости. Також повідомляється членів, що предсідатель п. Іван Цап вимуфував з Йонкерс до Бруклина, то на далі остає на предсідателя бувший заст. Теодор Пилипишин. — Василь Мандзій, секр.; Григ. Сакала, скарб.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й. Бр. св. Юрія, від. 160, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що річний мітінг відбудеся дня 15. мая в гали під ч. 66 Чорч ул. Обовязково кождий член повинен явитись, бо в противному разі буде підпадати карі після ухвали. На мітінгу буде старий уряд здавати справоздання за цілий рік, а опісля буде вибір нового уряду, а при закінченню наради братські. Початок точно о 8-ій годині вечером. — М. К., секр.

СІМПСОН, ПА. Бр. св. Василія Вел., від. 43, повідомляє, що надзвичайний мітінг відбудесь о 2-ій годині попол., в неділю, 16. мая, в гали Дмитра Єдинака, 23 Rittenhouse, Simpson, Pa. На порядку назад є важні справи. Будемо принимати нових членів. Неявившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — Дмитро Єдинак, предс.; Василь Лагода, секр.

СЕЙР, ПА. Тов. Вільні Козаки, від. 236, повідомляє що надзвичайний мітінг товариства відбудесь о 3-ій годині попол. в неділю, дня 16. мая, в гали церковній, 108 N. River ул. На порядку нарад має бути справа Сиротинця і другі справи. Неявившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00 дол. — Іван Цибульський, предс.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Отсим повідомляеся членів Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 137, що мітінг відбудеться дня 16. мая в гали парафіяльній на 4-тій улиці в Вест Істон, Па. Проситься всіх членів явитись на мітінг, бо є важні справи до полагодження, як справи Сиротинця У. Н. С., вибору другого секретаря, роздача шапок і відзнак тим членам, котрі замовили і т. и. Мітінг розпічнеться точно о годині 2-ій попол., тож щоб всі члени явились на час. — Уряд Товариства.

БЕНТЛЕЙВІЛ, ПА. Отсим повідомляється всіх членів Бр. св. Арх. Михаїла, від. 109, що надзвичайний мітінг відбудеться в неділю, 16-го мая, о годині 1-ій попол., в Union гали. Кождий член має явитися на тім мітінгу, бо є важні справи до полагодження, а члени мають право о тім знати і рішати. — Олекса Мороз, предс.; Іван Фариняк, секр.

НЮ ГЕЙ—ВЕН, КОНН. Тов. „Любов", від. 370, повідомляє своїх членів і членкиць місцевих і позамісцевих, що мітінг відбудеся в неділю, дня 16. мая, о 2-ій годині попол., в гали церковній, 127 Парк ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження, котрі мусять бути вирішені сего мітінгу. Просимо прибути на означений час. Члени довгуючій нехай вирівнають свої залеглости, бо в противнім разі поступиться після статута. — М. Довгий, предс.; Н. Хабінець, секр.

ВІЛКС БЕРРИ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 99, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеся в неділю, 16. мая о 3-ій годині пополудни, в гали церковній. З причини, що є дуже важні справи до полагодження, проситься всіх членів прибути на згаданий мітінг, а довгуючі члени щоби вирівнали свої залеглости. — Никола Рудько, предс.; Петро Герман, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам Т-ва ім. Ів. Франка, від. 83, що мітінг відбудеся в суботу, дня 15. мая, о годині 7-ій вечером, в домі Горожан, 847 Н. Фенклин ул. Кождий член мусить явитися, бо є важні справи, як концерт в 10-ті роковини смерти Івана Франка, справа сиротинця У. Н. Союза і другі важні справи, котрі мають бути на сім мітінгу порішені. — Роман Караїм, предс.; Ілько Савчин, кас.; Роман Карбівник, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, дня 16. мая, зараз по Службі Божій, в гали Тов. А. У. Горожан на Н. Френклин ул. г. 847. Тому, що є важні справи до полагодження, кождий член повинен явитися. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Дальше пригадується членам, що сей місяць будеться принимати нових членів до У. Н. Союза без вступного. Тому користайте з нагоди. Кождий член повинен приєднати хоч по одному новому членови до У. Н. Союза і до Бр. На мітінгу будесь рішати справа Сиротинця У. Н. Союза. — Ів. Хмелик, предс.; Вол. Сегінь, кас.; Ів. Писечко, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. Тов. ім. А. Бончевського, від. 10, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 16. мая, зараз по Службі Божій, в гали церковній. Справа Сиротинця і другі важні справи. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги. — Адам Млинарик, Д. Сидоряк, Іван Нецьо.

НАЙСТАВН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 105, подає до відома своїм членам, що мітінг відбудеться в неділю, 16. мая в гали Української Громади, 2051 Ровен Стр., о год. 3-ій пополудни. Проситься всіх членів прийти на сей мітінг на означений час, бо є дуже важні справи, як: вибір комітету і обслуги на пікнік 23. мая, а також прийде гол. предсідатель У. Н. С. Теодор Грицей, котрий представить справу Сиротинця та Приюту для старців при У. Н. С. Неявившіся будуть покарані після статута Братства і У. Н. Союза. — Вол. Костецький, пр.; Ст. Крайник, кас.; Ст. Слободян, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє, що мітінг має відбутися дня 16. мая, в неділю, зараз по Службі Божій. Кождий член має бути присутний на сім мітінгу. Неявившіся члени і невирівнавші своїх залеглостий, будуть суспендовані. Неявившийся член на бали дня 15. мая заплатить $2.50. Проситься членів не забувати о нових кандидатів. — Трофим Мороз, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 15. мая о годині 7.30 вечером, в помешканню Укр. Гор. Клюбу, 618 W. Lackawanna Ave. Присутність всіх членів є конечна, бо є важні справи до полагодження. — Н. Дутчак, предс.; М. Бадан, кас.; Р. Рубльовський, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. Тов. Укр. Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що звичайний мітінг товариства відбудеться в суботу, 15. мая, точно о год. 7-ій вечер під ч. 34 Beach St., де звичайно. Обовязком кождого члена є щоб всі свої довги як до товариства так і до У. Н. С. вирівнати на мітінгу і то на час. В противнім разі зістануть суспендовані після статута У. Н. С. Проситься ще раз приходіть всі на сей мітінг. — Уряд товариства.

ВЕСТ ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Зоря, від. 346, подає до відома своїм членам, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 15. мая в домі Д. Коваля, 7727 Botanic Ave., о годині 8. вечером. Проситься усіх членів прийти на сей мітінг на означений час, бо є дуже важні справи до обговорення. Є також нова справа від Комітету Захисту-Сиротинця при У. Н. Союзі, котра повинна заінтересувати кождого члена і кождий член повинен поперти сю справу. — А. Мацькевич, предс.; Й. Навроцький, кас.; Мих. Черкас, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Мир, від. 324, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг, котрий мав відбутися в суботу, 8.-го мая, а не відбувся з причиню балю, відбудеться в неділю, дня 16-го мая о 3-ій годині попол., в домі Укр. Громади на 23-ій і Бравн улиці. Кождий член обовязково повинен явитися на цей мітінг і вирівнати свої залеглі вкладки, а також є важні справи до полагодження. — Йосиф Мудрий, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Отсим повідомляється членів Тов-а Т. Шевченка, від. 42, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, дня 16-го мая, о год. 2-ій пополудни під ч. 237 Hope Ave. Проситься членів взяти численну участь, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів порситься прибути на сей мітінг і вирівнати свої залеглости. В противнім разі будуть суспендовані. — В. Лелет, предс.; Онуфрій Свитак, секр.

ВАЙТСТОВН, Л. АЙ., Н. Й. Тов. Просвіта, від. 129, повідомляє, що мітінг відбудесь о 8-ій годині вечер, в суботу, дня 15. мая, в домі предс. Михайла Барана, 23 — 19 St. Неявившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00. — Михаїл Дзярський, секр.

ВЕСТБУРИ, Л. АЙ., Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267, завідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що надзвичайний мітінг відбудесь в неділю, 16. мая, в гали Вавричука Вінцентого, точно о 3-ій год. попол. Неявившийся член буде суспендований, бо секретар не буде ходив по членах і збирав місячне як досих часів було; секретар не буде приймав вкладок в гавзі, бо коли так буде, то нам зовсім не потрібно касієра. Котрий член не сповнить приписів і ухвал Товариства, щоб не жалував на будуче. — Теодор Агрест, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться дня 16. мая в слідуючу неділю, в гали під словенським костелом, о год. 2-ій пополудни. Обовязком кождого члена прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівнати свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — І. Туранський, предс.; П. Тенгрен, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Уряд Тов. Української Січи, від. 170, просить всіх своїх членів, щоби прибули на мітінг цего відділу в пятницю дня 14. мая, 1026, точно о год. 7-ій вечер, в гали Укр. Нар. Дому, 72 Моріс Стр. Є важні справи до полагодження, як справа пікніку і таке інше. Також буде роздача тикетів на цей Пікнік, котрий має відбутися в неділю, дня 6-го червня. — Й. Вацлавський, предс.; Г. Павлик, секр. фін.

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. Зач. Пр. Діви Марії, повідомляє своїх членкинь, що місячний мітінг відбудеся в неділю, дня 16. мая зараз по Службі Божій, у школі парафіяльній при Вест 7-ій вулиці. Особливо повідомляеться позамісцевих членкинь, щоби прийшли і вирівнали свою належитість, бо в противнім разі зістануть суспендовані. Будемо принимати нових членкинь без оплати вступного до У. Н. Союза і Сестрицтва. Тому користайте з доброї нагоди. — О. Кульчицька, секр.

СЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 90, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеся дня 16. мая о годині 1-ій пополудни в гали церковній як звичайно. Проситься усіх членів на той мітінг, бо є важні справи до полагодження зі секретарем І. Чепа. Проситься усіх членів, щоби були приготовані зі своїми поважними жертвами на Сиротинець, котрий має збудуватись при У. Н. Союзі. — Теодор Винник, предс.; М. Михайлечко, кас.; Іван Чепа, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 16. мая, о годині 1-ій пополудни. Обовязком кождого члена явитися на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають виповнити свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Будеся принимати нових членів без оплати вступного. — М. Скочипець, предс.; Гр. Маслюх, кас.; І. Маркович, секр.

БОСТОН, МАСС. Дружина кн. Данила, від. 238, повідомляє всіх своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 16. мая зараз по Службі Божій в гали церковній, 136 Arlington St. Всі члени повинні явитися на сей мітінг, бо є дуже важні справи до полагодження. — Петро Музика, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, подає до відома своїм членам місцевим і позамісцевим, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 16. мая, в гали церковній, 303 Hudson Ave., о годині 2-ій пополудни точно. Проситься членів, щоб явилися на згаданім мітінгу, бо є дуже важні справи до полагодження. Неявившийся член підлягає карі після статута Бр. Також пригадуєсь довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглости на сім мітінгу, бо в противнім разі будуть суспендовані. Проситься членів не передавати своїх вкладок другими членами або посилати дітьми, бо в них вкладки не возметься, а кождий член має платити сам за себе. Члени мають вирівнати вкладки за свої діти також на сі ммітінгу. — А. Іванів, секр.

ТАВНТОН, МАСС. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 122, повідомляє всіх свої хчленів, що мітінг відбудеться в неділю, дня 16. мая о годині 2-ій пополудни в галі Eagol Hall на Бродвей улиці. Проситься всіх членів прийти на сей мітінг, бо є дуже важні справи до полагодження. Кождий член є обовязаний явитися сей раз, бо минувшого разу не було нікого. Застерігаєсь, щоби вкладка не була ніким передавана, бо кождий член повинен сам платити за себе. — К. Седзінський, секретар.

Др. Іван Рановський.

ВЕСНА В ПРИРОДІ.

Весна...! Соняшно й тепло... Всюди життерадісні лиця, весняні убрання, сніжинки і фялки... Весна...! Захоплений чаром весни біжу гамірною вулицею, скачу до першого трамваю і сідаю швидко на перше вільне місце. Нараз дивлюсь, коло мене сидить моя добра знакома, пані М. Сердечне привітання. Один „мент", себто хвилинку, подивляю з насолодою цю весняну прояву: на верху блискучий шеломик, під ним гарна голівка „а ля ґарсон", далі бездоганна суконочка по коліна, за тим прозорі, тілисті панчішки, закінчені дрібними лякерками. Все першої моди: відомо: феміністка і — розуміється „соломяна вдовичка"... А, цілую ручки!" „Поважання! Ось, бачите, яка весна?" „Так, справді, якжеж почуваєте себе пані, з цією весною?" „Я? Признаюсь, не надзвичайно. Чогось утомлена й обезсилена, але це в мене звичайно так з весною". „О? І я так само! Це значить ми обоє трохи недокровні, а такі не відчувають приходу весни, так як звичайні люде". „Так? То ви, природник і матеріяліст, по правді думаєте, що весна має який вплив на люську душу? „Даруйте пані, поперше я не матеріяліст, бо сьогодні матеріялізм у природників не модний, а по-друге, я нічого не думаю, а висказую тільки погляди других, „спеців" по цьому питанню". „Так, ну, то цікаво булоб знати, що таке говорять ваші „специ" про вплив весни на людську „псіхе".

„Бачите, пані, це справа дуже складна, в додатку дотичні досліди ще недокінчені а через те й справа ще достаточно не розяснена. Дотепер, як вам відомо, всі „весняні" прояви пояснювалися виключно підвисшенням температури, викликаним нахиленням північного бігуна нашої земської оси до Сонця. Це підвисшення температури мало викликувати і розвій ростин та їх розквітання і „весняні" почування у звірят та людей. Одначе такий матеріялістичний погляд треба тепер вложити до архіву. Досліди останніх літ над фізіольоґією звірят і людей виказали, що чинности найважнійших приладів у звіряд і людей залежні перш за все від особливих так званих „внутрішніх" залоз. Ці залози, уміщені звичайно при найважнійших приладах, витворюють особливі плинні матерії, які рознесені кровю по тілі даної істоти, підбадьорують її до живійшої й сильнійшої чинности. Через те й названо ці матерії з грецька „гормонами", себто „підбадьоруючими". Отож по думці нинішніх учених всі наші життеві чинности залежні цілком від згаданих гормонів. Коли наші всі прилади сповняють правильно свої чинности, коли ми бадьорі й почуваємо силу й охоту до життя, то це знак, що наші внутрішні залози витворюють правильно відповідні гормони та сповняють добре свої чинности. Колиж ми ослаблені й безсилі, знак, що гормони не виділюються як слід, та внутрішні залози не сповняють як слід свого завдання. На цьому власне основуються відомі оперативні способи „відмолоджування" Штайнаха і Воронова. Лічення деяких хоріб, як хороби цукрової і Базедова, виділинами відповідних внутрішніх залоз, а нидінням внутрішніх залоз і гормонів пояснюється тепер і прояви старечого нидіння. Виділити ці таємні гомони, та заступити їх штучно втвореними матеріями, це мрія нинішніх фізіольоґів, що думають ущасливити людськість вічним життям і вічною молодістю"... „Це все гарно, пане професоре, але що воно має спільного з весною?" „Позвольте, саме приходимо до цього питання. Як вам відомо, на зиму ростини начебто засипляють і з весною пробуджуються знов до нового життя, розвиваються і розквітають. Як самі добре знаєте, огородники вже здавна знають приспішувати весняний розвій ростин штучними способами: особливим дразненням, купелями та електризуванням дотичних ростин. Це є загально відомі річи, на які ніхто не звертає уваги, а пишні розквітлі галузки бозу і туліпанів або туберoз, які серед тріскучої зими бачимо за виставленими шибами наших ліпших огородників, нікого не дивують. Але, як вам відомо, подібно як ростини засипляють на зиму і деякі звірята, як лилики, медведі і багато инших. Отож найновійші досліди Адлера, Цондека і других над зимовим сном їжів і инших звірят виказали безперечно, що цей особливий прояв залежить від одної із внутрішніх залоз, а саме від так званої „щитової" залози, яка є у савців при підставі шиї. Під зиму у тих савців згадана залоза нидіє і перестає виділювати свої гормони, а наслідком цього дотичні звірята тратять багато життевої сили й засипляють. Коли таким звірятам, що заснули зимовим сном, встрикнули гормони щитової залози, вони пробуджувалися і набирали нової охоти і сили до життя, розуміється — тільки на короткий час.

Досліди Адлера і Цондека розвязали питання зимового сну у звірят, але тим самим і їх весняного пробудження. Воно безумовно полягає у цьому, що дотичні внутрішні залози, відпочавши, приходять до сили й починають витворювати життедайні гормони. Є певні дані думати, що загалом наші внутрішні залози працюють так ритмічно, то змагаючи, то припинюючи періодично свої чинности. Такою особливою хвилею, яка незвичайно впливає на збільшення чинностей наших внутрішніх залоз є саме прихід весни. І задля того вона нас тішить і радує". „Це справа цікаве, але в такому разі ви, пане професоре, всеж таки свого рода матеріяліст". „Ні, пані, я так сказатиб, фізіольоґіст, а це велика, протилежна, ріжниця... Але простіть, я вже переїхав одну стацію за далеко і мушу вас покинути. Отож будьте здорові, бажаю вам, пані, гарного розвою ваших весняних почувань!... Щасливих свят!"

„Щиро дякую і вам бажаю всього кращого, але ви все є злобні!" „Ні, пані, я тільки природник. Цілую ручки!"